

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศได้สูงเป็นอันดับ 1 ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 การพัฒนาการท่องเที่ยวได้กระจายไปสู่ส่วนภูมิภาคเพิ่มขึ้น เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดนโยบายและจัดทำโครงการพัฒนาเพื่อเป็นฐานให้เอกชนลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาค ที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมที่ต่อเนื่องกัน เพื่อเป็นแหล่งสร้างงาน กระจายรายได้และนำความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค

ภูเก็ต เป็นจังหวัดที่มีสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่งดงาม มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวสูง การขยายตัวของการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่ พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบัน จนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและสภาพธรรมชาติถูกทำลาย เช่น การทำลายป่าชายเลนและการปล่อยน้ำทิ้งจากกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งน้ำทิ้งที่เกิดขึ้นนั้นส่วนใหญ่จะระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และจะไหลลงสู่ทะเลในที่สุด นอกจากนี้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวยังทำให้ประชาชนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาในด้านการให้บริการของรัฐ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการในบริการของรัฐที่จัดไว้เช่นเดียวกับประชาชนท้องถิ่น จึงอาจทำให้บริการที่รัฐจัดไว้ไม่เพียงพอกับความต้องการ หรืออาจจะเกินขีดความสามารถในการรองรับของการให้บริการ

ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในฐานะที่เป็นเขตเป้าหมายของการท่องเที่ยว รวมทั้งศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรชายฝั่งทะเลของจังหวัดภูเก็ตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังนี้ คือ ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ปัญหาเกี่ยวกับการทำลายทรัพยากรชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นสิ่งสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปจังหวัดภูเก็ตนั้น เกิดจากกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มคือ ชาวประมงและชาวเล ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และกลุ่มนักท่องเที่ยว ปัญหาที่เกิดจากกลุ่มชาวประมงได้แก่ การจับปลาโดยใช้ระเบิด การจับปลาที่มีความสวยงาม หอย และ

ปะการัง และการทิ้งสิ่งปฏิกูลตามชายฝั่งทะเล ส่วนปัญหาที่เกิดจากกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ การขาดความรับผิดชอบและจิตสำนึกที่ดีในการเป็นตัวแทนของการท่องเที่ยว เช่น มีการระบายน้ำเสียในบริเวณชายฝั่งทะเลต่าง ๆ ของธุรกิจด้านที่พักอาศัย การจอดเรือที่ทอดสมอในเขตแนวปะการัง เป็นต้น สำหรับปัญหาที่เกิดจากกลุ่มนักท่องเที่ยวมักเกิดจากการขาดระเบียบวินัยส่วนตัวที่ขอบกั้นเศษขยะตามชายหาดและในทะเลซึ่งเป็นการทำลายทัศนียภาพที่งดงาม ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวมักจะเกิดบริเวณชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันตก ซึ่งมีสภาพธรรมชาติที่งดงามและถ้าทรัพยากรชายฝั่งทะเลเหล่านี้ถูกทำลายลง ย่อมต้องส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในที่สุด

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการทำลายทรัพยากรชายฝั่งทะเลนี้มักจะเกิดจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้นถ้าในอนาคตมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ย่อมต้องมีผลกระทบต่อทรัพยากรชายฝั่งทะเลด้วย และยังอาจทำให้เกิดปัญหาในด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย กล่าวคือ ถ้าในอนาคตอุปสงค์ในการท่องเที่ยวมีมากเกินไปเกินกว่าขีดความสามารถในการรองรับ ปัญหาความขาดแคลนย่อมเกิดขึ้น เช่น ขาดแคลนที่พักอาศัย น้ำใช้และบริการต่าง ๆ ของรัฐ เป็นต้น

สำหรับในการศึกษาอุปสงค์ในการท่องเที่ยวในอนาคต ได้ใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เพื่อคาดคะเนปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศนักท่องเที่ยว จำนวนประชากร อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมาและนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวในบางสัญชาติมีปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ในการท่องเที่ยวเหมือนกันและบางสัญชาติแตกต่างกัน แต่มีนักท่องเที่ยวจากหลายสัญชาติที่ตัวแปรด้านนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งตัวแปรด้านนี้รัฐบาลกำหนดได้ ดังนั้นในการคาดคะเนปริมาณนักท่องเที่ยวจึงสามารถแบ่งเป็นกรณีศึกษาต่าง ๆ ได้ 4 กรณี และศึกษาแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถตามการคาดคะเนของอุปสงค์ โดยใช้ปัจจัยด้านนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นตัวแปรที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งพบว่า

- ถ้ารัฐบาลไม่มีนโยบายในการสนับสนุนการท่องเที่ยว จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปจังหวัดภูเก็ตใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 เป็นจำนวน 838,358 คน และ 1,541,519 คน ตามลำดับ และในเดือนธันวาคมจะมีระดับนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 14,064 คน-วัน/วัน ใน พ.ศ. 2535 ในระดับนี้ต้องปรับปรุงน้ำประปาให้ผลิตและบริการประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2530 เป็นจำนวน 7,580 ลบ.ม./วัน เก็บมูลฝอยเพิ่มขึ้น 100 ลบ.ม./วัน

เพิ่มจำนวนห้องพัก 481 ห้อง และต้องเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถยนต์โดยสารปรับอากาศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอีก 362 คน/วัน และเมื่อสิ้นแผนฯ 7 ใน พ.ศ. 2539 จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยในเดือนธันวาคมเท่ากับ 27,698 คน-วัน/วัน ในระดับนี้ควรผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้น 16,699 ลบ.ม./วัน เก็บมูลฝอยเพิ่ม 218 ลบ.ม./วัน เพิ่มห้องพัก 7,298 ห้อง เพิ่มจำนวนตำรวจ 123 คน และเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น 3,005 คน/วัน

- รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเมื่อสิ้นแผนฯ 7 ปรากฏว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปจังหวัดภูเก็ตใน พ.ศ. 2535 จะเท่ากับในกรณีแรก แต่เมื่อสิ้นแผนฯ 7 จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 1,557,558 คน และเดือนธันวาคมจะมีนักท่องเที่ยวเฉลี่ยสูงสุด 14,064 คน-วัน/วัน เมื่อสิ้นแผนฯ 7 ใน พ.ศ. 2539 จะมีนักท่องเที่ยวสูงสุดโดยเฉลี่ยในเดือนธันวาคมเท่ากับ 28,024 คน-วัน/วัน ซึ่งต้องการน้ำประปาเพิ่มอีก 16,770 ลบ.ม./วัน เก็บมูลฝอยเพิ่มขึ้น 219 ลบ.ม./วัน เพิ่มห้องพักจำนวน 7,461 ห้อง เพิ่มกำลังตำรวจ 35 คน และเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถเพื่อรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น 3,065 คน/วัน

- รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบปีเว้นปี ผลปรากฏว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปจังหวัดภูเก็ตใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 จะเพิ่มขึ้นเป็น 853,966 คน และ 1,618,866 คน ตามลำดับ และเดือนธันวาคม พ.ศ. 2535 เป็นเดือนที่มีระดับนักท่องเที่ยวสูงสุดโดยเฉลี่ยคือ 14,381 คน-วัน/วัน ในระดับนี้ควรผลิตน้ำประปาเพิ่มอีก 7,649 ลบ.ม./วัน เพิ่มการเก็บมูลฝอย 101 ลบ.ม./วัน เพิ่มห้องพักจำนวน 640 ห้อง และเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจำนวน 421 คน/วัน เมื่อสิ้นแผนฯ 7 ใน พ.ศ. 2539 จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยในเดือนธันวาคมเท่ากับ 29,268 คน-วัน/วัน ซึ่งควรผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้น 17,041 ลบ.ม./วัน จัดเก็บมูลฝอยเพิ่ม 223 ลบ.ม./วัน เพิ่มจำนวนห้องพัก 8,083 ห้อง เพิ่มจำนวนตำรวจ 127 คน และเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น 3,295 คน/วัน

- รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งในกรณีนี้จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปจังหวัดภูเก็ตมากที่สุดคือใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเท่ากับ 891,316 คน และ 1,745,948 คน ตามลำดับ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2535 ระดับที่มีนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 15,139 คน-วัน/วัน ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2535 ในระดับนี้ควรผลิตน้ำประปาเพิ่ม 7,814 ลบ.ม./วัน เก็บมูลฝอยเพิ่มขึ้น 103 ลบ.ม./วัน เพิ่มห้องพักจำนวน 1,019 ห้อง และเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถเพื่อรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอีก 561 คน/วัน เมื่อสิ้นแผนฯ 7 จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยในเดือนธันวาคมเท่ากับ 31,847 คน-วัน/วัน ซึ่งต้องผลิตน้ำประปาเพิ่มอีก 17,604 ลบ.ม./วัน เก็บมูลฝอย 229 ลบ.ม./วัน เพิ่มห้องพัก 9,373

ห้อง เพิ่มจำนวนตำรวจ 135 คน และต้องเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถในการเดินทางไปจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น 3,773 คน/วัน

เมื่อนักท่องเที่ยวในอนาคตมีจำนวนเพิ่มขึ้น นอกจากจะหาแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับแล้วยังสมควรที่จะมีมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรชายฝั่งทะเลด้วย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้มักจะมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ และถ้าหากทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวถูกทำลายลงมาก ๆ แล้ว ย่อมมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในท้ายที่สุด ดังนั้นจึงควรมีมาตรการต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้วย เช่น ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งมีการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชนให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรชายฝั่งทะเล ผักกอบรมชาวประมง เกี่ยวกับการจับสัตว์น้ำ มีการกำหนดเขตจอดเรือ เขตอนุรักษ์หินปะการัง หอย และปลาสวยงาม รวมทั้งควบคุมการทิ้งสิ่งปฏิกูลและการปล่อยน้ำเสียลงทะเล นอกจากนี้ควรมีการกำหนดกฎหมายควบคุมการทำลายทรัพยากรทางทะเล และมีบทลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปจังหวัดภูเก็ตได้เพิ่มจำนวนขึ้นทุกปี รัฐบาลจึงต้องเพิ่มการจัดการในหลาย ๆ ด้านเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการต่าง ๆ ของรัฐ และยังคงต้องมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปจังหวัดภูเก็ต

จากการศึกษาพบว่า นโยบายที่เหมาะสมในการสนับสนุนการท่องเที่ยวคือ รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องแต่ไม่ได้กระทำทุกปี ซึ่งในกรณีนี้รัฐบาลจะสนับสนุนการท่องเที่ยวปีเว้นปี เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่า การสนับสนุนการท่องเที่ยวเมื่อ พ.ศ. 2530 ยังคงส่งผลในปีต่อ ๆ มาด้วย แต่ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศได้มากที่สุด รัฐบาลจึงควรให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญต่อไป ซึ่งในกรณีนี้จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปจังหวัดภูเก็ตใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 เท่ากับ 853,966 คน และ 1,618,866 คน ตามลำดับ

เมื่อคาดคะเนปริมาณนักท่องเที่ยวแล้ว รัฐบาลควรที่จะพิจารณาเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งในกรณีที่รัฐบาลมี

นโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบปีเว้นปีนี้ ในด้านความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านกายภาพ รัฐบาลจะต้องปรับปรุงน้ำประปาให้ผลิตและบริการนักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2530 เป็นจำนวน 7,649 ลบ.ม./วัน และ 17,041 ลบ.ม./วัน ใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 ตามลำดับ ในด้านที่พักอาศัยควรเพิ่มห้องพักจำนวน 640 ห้อง และ 8,083 ห้อง ใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 ตามลำดับ ในด้านการรักษาความปลอดภัยต้องเพิ่มกำลังตำรวจอีก 127 คน ใน พ.ศ. 2539 ส่วนในด้านคมนาคมนั้นต้องเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถยนต์โดยสารปรับอากาศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอีก 421 คน/วัน และ 3,295 คน/วัน ใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมถ้าไม่ให้มีมลพิษตกค้างจะต้องจัดเก็บมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นใน พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2539 จำนวน 101 ลบ.ม./วัน และ 223 ลบ.ม./วัน ตามลำดับ สำหรับด้านทัศนคติของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาในแง่ของประโยชน์ที่ได้รับ การท่องเที่ยวจะทำให้ประชาชนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีการอพยพแรงงานเข้ามาในจังหวัดภูเก็ต นอกจากนี้ยังทำให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนทัศนคติในทางลบเกี่ยวกับการขยายตัวของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น ค่าครองชีพสูง อาหารไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาความแออัด เกิดมลภาวะต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การทำลายสภาพแวดล้อมธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรชายฝั่งทะเล เช่น ชายหาดต่าง ๆ เป็นต้น

และนอกจากจะขยายขีดความสามารถในการรองรับให้เหมาะสมกับปริมาณนักท่องเที่ยวแล้ว ควรจะมีนโยบายด้านอื่น ๆ ด้วยเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต ได้แก่

1. ส่งวนเกาะรอบ ๆ จังหวัดภูเก็ตให้มีสภาพตามธรรมชาติ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม
2. จัดหาแหล่งอุปทานในด้านอาหารให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น โดยจัดหาจากจังหวัดใกล้เคียง
3. พัฒนาของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
4. ขยายแหล่งท่องเที่ยวไปยังจังหวัดอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง เช่น จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง และจังหวัดตรัง เป็นต้น เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวไม่ให้มุ่งไปที่จังหวัดภูเก็ตเพียงแห่งเดียว